

บทความวิจัย

**การถอดบทเรียนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ :
กรณีศึกษา ตำบลเขาหิน อำเภอกำแพงแก้ว จังหวัดนครสวรรค์**วรวรรณ ทิพย์วาริรมย์¹ ส.ด., กุลวรา เพียรจริง² ป.ด., ปัทมพร บำรุงเขต^{2*} พย.ม.

Received: June 26, 2023

Revised: August 16, 2023

Accepted: September 10, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทเรียนของการทำงานแบบร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนในระดับตำบล เก็บข้อมูลโดยวิธีสนทนากลุ่ม จากผู้มีส่วนได้เสีย 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้รับผิดชอบโครงการ 2) ผู้ถูกจ้างงาน และ 3) ประชาชนในชุมชนที่ร่วมโครงการ จำนวน 15 คน เก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์รายกลุ่ม และแบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า การเรียนรู้จากโครงการฯ มีบทเรียน 6 ประเด็น คือ 1) กระบวนการดำเนินโครงการ 2) ผลการดำเนินงาน 3) ปัจจัยความสำเร็จ 4) ปัญหาและอุปสรรค 5) ข้อเสนอแนะ และ 6) ผลกระทบจากโครงการ โดยมีรายละเอียด คือ 1) กระบวนการดำเนินโครงการฯ ประกอบด้วยทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ชุมชน งบประมาณ และการบริหารจัดการ 2) ผลการดำเนินงาน มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน 3) ปัจจัยความสำเร็จ คือ ศักยภาพของผู้รับผิดชอบโครงการ การออกแบบกิจกรรม และความร่วมมือของมหาวิทยาลัยและชุมชน 4) ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการที่สั้น สถานการณ์การระบาดของโควิด 19 อัตราการเข้าออกของผู้ถูกจ้างงานที่สูง และระบบการลงข้อมูลที่ไม่เสถียร 5) ข้อเสนอแนะ ควรมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และควรมีการบูรณาการศาสตร์ความรู้ และ 6) ผลกระทบจากโครงการผู้จ้างงานมีรายได้ มีความรู้จากการฝึกอบรม และเพิ่มทักษะในการทำงาน ผลการศึกษานี้ สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุง การวางแผนการทำงานโครงการ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมโดยการมีส่วนร่วมของการทำงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับพื้นที่ในระดับตำบลต่อไป

คำสำคัญ: การถอดบทเรียน การวิจัยเชิงคุณภาพ การประเมินโครงการ¹ รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์² อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

* ผู้รับผิดชอบบทความ: pattamapornb@nu.ac.th

The lessons learned from the integrated sub-district economic and social enhancement project: A case study of Kaodin Sub-district, Kao Liao District, Nakhon Sawan Province

Worawan Tipwareerom¹ Dr.P.H., Kulwara Phianching² Ph.D., Pattamaporn Bumrunghet^{2,*} M.N.S.

ABSTRACT

This qualitative study aimed to explore the lessons learned from the university's collaboration with the community in the sub-district. Data were collected through 3 focus group discussions involving stakeholders, which included: 1) the project manager, 2) employees, and 3) community members who participated in the project, a total of 15 participants. Data were collected during February 2023. The instruments were semi-structured interviews and field notes. Data were analyzed by using the content analysis. The results revealed that the lessons learned from the project can be categorized into six themes: 1) the process of working, 2) the project's outputs, 3) key success factors, 4) challenges and obstacles, 5) recommendations, and 6) the project's impact. The specific findings can be summarized as follows: 1) the process of working encompasses human resources in the community, community involvement, budget allocation, and project management, 2) the project's outputs included product development and the improvement of local tourist attractions in the community, 3) key success factors were included the capability of project manager, well-designed activities, and the collaboration between the university and the community, 4) challenges and obstacles comprised time constraints, the impact of the COVID-19 pandemic, high turnover rates of employees, and instability in the data recording system, 5) recommendations indicated that the project needs to clarify the workflow and integrating knowledge, and 6) the project's impact involved generating income opportunities for the unemployed, knowledge acquisition through training programs, and enhanced job skills. These findings can be valuable for improving economic planning and promoting social development in future projects by encouraging the importance of collaboration between universities and sub-district levels.

Keywords: Lesson learn, Qualitative research, Project evaluation

¹ Associated Professor, Faculty of Nursing, Naresuan University

² Lecturer, Faculty of Nursing, Naresuan University

* Corresponding author: pattamapornb@nu.ac.th

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 (COVID-19) ในประเทศไทย ได้ส่งผลกระทบต่อปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้มีประชาชนว่างงานและบัณฑิตจบใหม่ไม่สามารถหางานทำได้ ประชาชนที่ว่างงานย้ายกลับถิ่นฐานจำนวนมาก ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพตามมา การฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Health system information and knowledge archive, Health Systems Research Institute, 2022) ด้วยเหตุนี้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้ดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มีเป้าหมาย คือ แก้ปัญหาการว่างงาน แก้ปัญหาความยากจนของชุมชน เพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง ยั่งยืน โดยมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่จะร่วมทำงานผสมผสานร่วมกับชุมชน การดำเนินการและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จะมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริงนั้น ควรมีการทำงานอย่างบูรณาการ โดยที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่สามารถใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ทำงานประสานและร่วมงานกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การทำงานบูรณาการดังกล่าว เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล นำไปสู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted poverty alleviation) (Office of the National Higher Education, Science Research and Innovation Policy Council, 2022)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดให้มีการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ (University to Tambon; U2T) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ซึ่งมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่เป็นหน่วยบูรณาการโครงการ การจ้างงาน การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมให้มีประเด็น

ครอบคลุมตามปัญหาและความต้องการของชุมชน (Office of the National Higher Education, Science Research and Innovation Policy Council, 2022)

มหาวิทยาลัยนเรศวรได้ดำเนินการถอดบทเรียนในสถาบันเครือข่าย ซึ่งมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการซึ่งโครงการฯ นี้มีพันธกิจเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา ประชาชนในชุมชน หรือตำบลของพื้นที่นั้นมีการใช้ทรัพยากรโครงการร่วมกัน การแบ่งปันองค์ความรู้และเทคโนโลยีร่วมกัน รวมถึงการเชื่อมต่อกันในห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) ของสินค้าและบริการ เช่น การผลิตวัตถุดิบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การบริโภคสินค้าและบริการ การท่องเที่ยวที่เชื่อมต่อกันระหว่างพื้นที่ เป็นต้น ห่วงโซ่มูลค่าจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ (Porter, 1985) อาชีพหลัก คือ การทำสวนฝรั่ง (Kaoliao Agricultural Extension office, 2023) จึงได้นำผลผลิตฝรั่งนั้นมาพัฒนาต่อยอดโดยมหาวิทยาลัยจะมีการบริหารจัดการ การดำเนินงานในเครือข่าย กำกับติดตาม ทำให้ได้ข้อมูลในการจัดทำนโยบายและกลยุทธ์เพื่อการลดปัญหาความยากจนแบบมีเป้าหมายที่ชัดเจน รวมถึงสนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม แก่ชุมชนท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่

โครงการนี้จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (Area based university) ตำบลเขาดิน เป็นตำบลหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ ที่อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดนครสวรรค์ ในเขตปกครองของอำเภอเก้าเลี้ยว พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีเนื้อที่ 38,878 ไร่ คิดเป็น 62.20 ตารางกิโลเมตร มีจำนวน 2,000 กว่าครัวเรือน อาชีพหลัก ทำนา ทำไร่ ทำสวน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร การดำเนินชีวิตของประชากรเป็นไปอย่างเรียบง่าย เอื้อเพื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีศาสนาเป็นหลักในการยึดเหนี่ยวจิตใจ (Community Development Office Kao Liao District, Nakhon

Sawan Province, 2018) และเป็นหนึ่งในตำบลที่มีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์อยู่ในพื้นที่ และเนื่องด้วยประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนทำการเกษตร จึงมีผลผลิตทางการเกษตรและบรรยากาศสภาพแวดล้อมชุมชนที่ดี มีทรัพยากรที่สามารถพัฒนาต่อยอดและยกระดับสินค้าเหล่านี้ เพิ่มมาตรฐานการผลิตเพื่อให้ได้มาตรฐานอาหารและยา ช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการว่างงานของประชากรในชุมชนได้จากข้อมูลดังกล่าว โครงการนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จึงได้มีการจ้างงานนิสิต/นักศึกษาบัณฑิตจบใหม่และประชาชนที่ว่างงาน ร่วมกับหน่วยงานของชุมชนที่เกี่ยวข้องมีการจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ พัฒนาอาชีพ ยกระดับสินค้าและการท่องเที่ยวของชุมชนให้กับประชาชนของตำบลเขาดิน

การถอดบทเรียนชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาศักยภาพของชุมชน เนื่องจากเป็นกระบวนการรับรู้ข้อมูลสถานการณ์ต่างๆ ของชุมชนอย่างเป็นระบบ ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมทำให้สถานการณ์ของชุมชนทั้งด้านที่เป็นปัญหาและด้านที่เป็นศักยภาพในการแก้ปัญหา หรือการพัฒนาได้รับรู้ร่วมกันและถูกยอมรับ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ว่า ปัญหาเกิดขึ้นได้อย่างไร และที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขปัญหาอย่างไร เพื่อปรับปรุงในการทำงานและใช้ในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Nantabut, 1999) ทั้งนี้ การถอดบทเรียนการทำงานที่ผ่านมาจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากความสำเร็จหรือความผิดพลาดในการทำงาน บทเรียนจะสะท้อนสาเหตุที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จหรือผิดพลาดมีปัจจัยเงื่อนไขอะไรบ้างที่ทำให้เกิดความสำเร็จหรือผิดพลาดในการทำงานนั้นๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติที่กำลังปฏิบัติในแนวเดียวกันสามารถนำบทเรียนที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น และในการทำงานครั้งต่อไปจะไม่เกิดความผิดพลาดซ้ำ

จากสถานการณ์ข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการที่ตำบล เขาดิน อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ ตามปัญหาและ

ความต้องการของชุมชน ตลอดจนการทำงานในโครงการของนิสิต/นักศึกษา บัณฑิตจบใหม่และประชาชนที่ได้รับการจ้างงานในโครงการ และประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสนับสนุนของสถาบันการศึกษาทั้งในด้านการดำเนินกิจกรรม การเชื่อมประสานการดำเนินงานในพื้นที่กับหน่วยงานอื่นๆ การกำกับดูแลการจ้างงานให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ ผลการศึกษาจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากความสำเร็จหรือความท้าทายในการทำงาน ซึ่งผู้ปฏิบัติที่กำลังปฏิบัติในแนวเดียวกันสามารถนำบทเรียนที่ได้ไปใช้ในการทำงานหรือต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อถอดบทเรียนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการตามปัญหาและความต้องการของชุมชนเขาดิน อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในระหว่างวันที่ 6-25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

ผู้ให้ข้อมูล

ประชากรในโครงการมีจำนวนทั้งสิ้น 40 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 5 คน 2) ผู้ถูกจ้างงานในโครงการ ประกอบด้วย บัณฑิตจบใหม่ 10 คน นักศึกษาที่กำลังเรียน 5 คน และประชาชนในชุมชน 5 คน รวมจำนวน 20 คน และ 3) ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมโครงการ 15 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงมาจากประชากรทั้ง 3 กลุ่มๆ ละ 5 คน รวมจำนวน 15 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการ มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ 2) ผู้ถูกจ้างงาน ประกอบด้วย บัณฑิตจบใหม่ 2 คน นักศึกษา 1 คน และประชาชนในชุมชน 2 คน รวม 5 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง เข้าร่วมโครงการ

ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ 3) ประชาชนที่เป็นเจ้าของกิจการ Homestay หรือผลิตภัณฑ์ที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ 4) สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ และ 5) ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหลัก ผู้วิจัยมีประสบการณ์ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปอภิปรายผล รวมถึงการตีพิมพ์ผลงานวิจัยเชิงคุณภาพทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

2. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและเลือกตอบ

3. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการ เป้าหมายความสำเร็จของโครงการ กระบวนการดำเนินโครงการ ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้โครงการบรรลุเป้าหมาย ความผิดพลาด ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการ ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการต่อไป และผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. แบบสังเกต ประกอบด้วย การสังเกตสถานที่และตำแหน่งที่นั่งในการสัมภาษณ์ สีหน้า อารมณ์ ลักษณะท่าทางที่แสดงออกของผู้ให้ข้อมูลหลักขณะตอบคำถาม การสนทนากลุ่ม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการตรวจสอบคุณภาพความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปทดลองใช้กับผู้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 รายจาก 3 กลุ่มประชากรในชุมชนอื่นที่เข้าร่วมโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อคำถามก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง หลังทดลองใช้มีการเพิ่มหัวข้อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยนเรศวร เลขที่อนุมัติ COA No. 208/2022 IRB No. P2-0038/2565 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 การเข้าร่วมวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย แจ้งให้ทราบว่ามีสิทธิ์ในการปฏิเสธไม่ตอบคำถาม โดยไม่มีผลกระทบใดๆ ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ มีการทำลายข้อมูลและเสียงสัมภาษณ์หลังเสร็จสิ้นโครงการวิจัย การรายงานผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม ไม่บ่งชี้ถึงตัวบุคคล สามารถถอนตัวจากโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วจึงทำการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ 1) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ เอกสารเสนอโครงการ เอกสารสรุปผลการดำเนินโครงการ และ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) มีการสนทนา 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการ 2) ผู้ถูกจ้างงาน และ 3) ประชาชนในชุมชนที่ร่วมโครงการ โดยกลุ่มแรกและกลุ่มที่ 2 เก็บข้อมูลที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กลุ่มที่ 3 เก็บข้อมูลที่ศาลากลางบ้านชุมชนเขาดิน อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยติดต่อผู้ประสานงานของพื้นที่ชุมชนเขาดิน เพื่อบริหารวันและเวลาในการเก็บข้อมูล จัดเตรียมสถานที่สัมภาษณ์เป็นห้องส่วนตัว ใช้เวลาสัมภาษณ์เฉลี่ยกลุ่มละ 50-60 นาที สัมภาษณ์กลุ่มละ 2 ครั้งจึงพบว่า ข้อมูลอิ่มตัว (Saturation of data) ในขณะสัมภาษณ์มีการบันทึกเทปและจดบันทึกข้อมูลสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์จะได้รับค่าชดเชย คนละ 300 บาท

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่มีการตั้งวัตถุประสงค์แบบเฉพาะ หรือกรอบแนวคิดไว้แล้ว (Deductive content analysis) โดยการวิเคราะห์และถอดรหัสจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในประเด็นกระบวนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ และผลกระทบจากการดำเนินโครงการ นำข้อมูลที่ได้มาจัดประเภท นำส่วนที่เกี่ยวข้องมาสรุปใจความสำคัญ ตีความและแยกข้อมูลที่มีความหมายเดียวกัน แล้วจึงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหมวดหมู่ (Elo & Kyngäs, 2008)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของงานวิจัย

ใช้แนวคิดของกุกาและลินคอล์น (Guba & Lincoln, 1989) ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัย โดยความน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงทั้ง 3 กลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำการสร้างสัมพันธ์ที่ดีโดยการแนะนำตัว และบอกวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และสร้างความ

ไว้วางใจในช่วงระยะเวลาที่ทำการสัมภาษณ์ โดยการบอกถึงระยะเวลาที่ใช้และขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับจดบันทึกภาคสนาม การพึ่งพา (Dependability) ผู้วิจัยเขียนขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้การสนทนากับผู้ให้ข้อมูลหลัก มีโครงสร้างข้อคำถามเหมือนกัน ขณะที่สัมภาษณ์ มีการจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเทปทุกครั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้ตีความหลังวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยอย่างละเอียด อย่างเป็นระบบตามประเด็นที่กำหนดไว้ สามารถตรวจสอบได้และการยืนยันผล (Conformability) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาปรึกษากับผู้ให้ข้อมูล จนสรุปเป็นความเห็น การตีความเป็นไปในทางเดียวกัน รวมทั้งเป็นการยืนยันผลการวิจัยว่าเป็นความจริงตามที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยข้อมูลที่ได้นั้นไม่ได้วิเคราะห์และตีความจากผู้วิจัยเพียงฝ่ายเดียว

ผลการวิจัย

จากการถอดบทเรียนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยสู่ตำบลเขาหิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย มีการดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตาราง 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลักงานวิจัยการถอดบทเรียนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (n = 15)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
20-30	4	26.7
31-40	8	53.3
41-50	3	20.0
เพศ		
ชาย	8	53.3
หญิง	7	46.7
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	1	6.7
ประถมศึกษา	1	6.7
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.	1	6.7
ปริญญาตรี	8	53.3
ปริญญาโท	2	13.3
ปริญญาเอก	2	13.3

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.3 ซึ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 53.3 และระดับการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 53.3

2. กระบวนการดำเนินงานโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้จัดกิจกรรมในส่วนของตำบลเขาดิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์ โดยจัดให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมโดยดำเนินโครงการตามเอกสารคู่มือ เรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย ผ่านกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวของชุมชน ในระหว่างปี พ.ศ. 2564 โดยจากโครงการดังกล่าว สามารถถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการที่ตำบลเขาดิน ได้ดังนี้

(Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2021)

2.1 กระบวนการดำเนินงานประกอบไปด้วย

ด้านคน การคัดเลือกผู้ถูกจ้างงาน โดยทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้ปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงานของโครงการ ได้แก่ การจ้างงาน ประชาชนในพื้นที่ที่ยังไม่มีงานทำ นักศึกษาในมหาวิทยาลัย นักศึกษาต่างมหาวิทยาลัย ผู้มีรายได้น้อยต้องพึ่งพิงผู้ปกครอง ผู้ที่ต้องการหางานทำ บัณฑิตจบใหม่ที่ยังไม่มีงานทำ ซึ่งสำเร็จการศึกษาไม่เกิน 3 ปี และไม่ได้รับค่าตอบแทนค่าจ้างจากหน่วยงานอื่นของภาครัฐและเอกชน และไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือในการจ้างงานจากภาครัฐที่ให้การช่วยเหลืออยู่ ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ผู้เลือกใส่ในการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ด้านพื้นที่ มีปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย ความพร้อมและศักยภาพของพื้นที่ ที่ได้รับความร่วมมือการสนับสนุนระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานและชุมชน

มีการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ตำบลเขาหิน ในส่วนของด้านงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้รับการสนับสนุนเงินจากโครงการซึ่งเป็นงบเงินอุดหนุนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล (ตำบลเขาหิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์)

สำหรับด้านการบริหารจัดการได้มีการบริหารจัดการในหลายๆ ด้านการประชาสัมพันธ์ติดประกาศให้มีการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ นักศึกษา และบัณฑิตจบใหม่ที่ยังไม่มีงานทำ มีการพัฒนาองค์ความรู้แก่ผู้ถูกจ้างงานซึ่งเป็นหลักสูตรที่ระบุไว้ในเรื่องแนวทางการดำเนินงาน โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย สำหรับผู้ถูกจ้างงาน 3 กลุ่มได้แก่ ผู้ถูกจ้างงานที่เป็นประชาชนทั่วไป ผู้ถูกจ้างงานที่เป็นบัณฑิตจบใหม่ ผู้ถูกจ้างงานที่เป็นนักศึกษา เป็นหลักสูตรพัฒนาทักษะ 4 Modules ประกอบด้วย ด้านดิจิทัล (Digital literacy) ภาษาอังกฤษ (English competency) การเงิน (Financial literacy) และสังคม (Social literacy) มีการพัฒนาการตลาดและอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน พัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวของชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงานในชุมชน พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการตลาดของชุมชน ลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน โดยคณะวิทยาการจัดการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งเสริมทักษะต่างๆ เช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ตัวใหม่ จัดการอบรมออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ การอบรมเทคนิคการถ่ายภาพให้ผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มความสามารถให้ผู้ประกอบการได้รู้เกี่ยวกับมุมหรือแสงในการถ่ายภาพสินค้าเพื่อนำไปขาย มีการสนับสนุนให้ชุมชนนำผลิตภัณฑ์และโครงการกิจกรรมที่ได้รับการพัฒนาออกสู่ท้องตลาดและสรุปผลการดำเนินงาน

2.2 ผลการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการ พบว่า มีการยกระดับสินค้าชุมชน เพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนและการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ผลิตภัณฑ์ดินเผา ผลิตภัณฑ์ปูนเผา แหล่งท่องเที่ยวชุมชน เรือนรม (Homestay) และการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า

"เคยตากดินขายเป็นถุงที่ไม่ได้มาตรฐานเหมือนวางขายกันปกติ อย่างพอเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาก็คือ ออกแบบ Package ใหม่เป็นมาตรฐานระบุปริมาณ ระบุขนาด ระบุวิธีการใช้งาน มีโลโก้เป็นของตัวเอง มีการสร้างแบรนด์เป็นของตัวเองให้มันโดดเด่น อันนี้เป็นแบรนด์ของเขานะ คือ สร้างแบรนด์แล้วก็เพิ่มช่องทางการตลาด..." (FC2-1)

"ปูนาเขาเอามาเพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์อย่างเดียวก็ช่วยเขาคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ แปรรูปเป็นปูนาสามรส แล้วก็มีการห่อหุ้มปูนา แล้วก็มีการนำพริกจากหมู่บ้าน ก็คือมันจะช่วยให้เขาเป็นการเพิ่มมูลค่า เพิ่มรายได้ด้วย..." (FC2-3)

"แปรรูปเป็นฝรั่ง 3 รส ฝรั่ง 3 รส จะเป็นเหมือนคลุกพริก มีคลุกกล้วย..." (FC3-2)

"มาพัฒนาในด้านของบรรจุภัณฑ์ แล้วก็พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ ก็คือมีทำเป็นกล่องฉาบรสจืด..." (FC3-3)

"ทำโบรชัวร์ จำลองสถานที่ท่องเที่ยว เหมือนแบบถ้านักท่องเที่ยวสนใจมาที่ตำบลนี้ ก็คือ เอาเอกลักษณ์และความโดดเด่นของตำบล มาเชิดชู เหมือนแบบลองจัดทริปให้ สมมติว่า ถ้าคุณมาเขาหิน 2 วัน 1 คืน คุณมีกิจกรรมอะไรบ้างที่คุณจะได้รับจากตำบลเรากลับไป สมมติวันแรกมานูป เราก็บอก สถานที่ท่องเที่ยวก็คือ โฮมสเตย์แจ่มไทย เข้ามาพาไปทำบุญแล้วก็ออกกำลังกาย ตรงนี้ พอเลิกอันนี้เราก็จะพามาชมสวนบัว มาชมวัดตะตอว่าวัดตะตอของเรามีจุดเด่นอะไรบ้าง คือ แบบพาไปเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวของเขาหิน ที่ขึ้นชื่อ เรามีการจัดโปรโมชั่นแล้วทำโบรชัวร์แล้วก็พาเขาไปท่องเที่ยว..." (FC2-2)

"มาพักแล้วเราสามารถต่อยอดไปเที่ยววัด และมีตลาดเจ้าคะที่มันขึ้นชื่อ ตอนเย็นก็เป็นโฮลไท์ จะพาเขาไปเดินเที่ยวตลาดเจ้าคะ แล้วก็กินอาหารพื้นเมือง..." (FC2-3)

2.3 ปัจจัยความสำเร็จ

สิ่งสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ มีปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับพื้นที่ ศักยภาพของผู้รับผิดชอบโครงการ

การสนับสนุนของผู้รับผิดชอบโครงการ ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน มีการยืดหยุ่นเรื่องขั้นตอนของกิจกรรมในโครงการ ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า

"มีกิจกรรมย่อยที่เราเขียนไว้ในโครงการ มีตั้งแต่สำรวจใหม่เลย ถึงแม้เราจะมีทรัพยากรก่อนเดิมมีข้อมูลเดิมเป็นฐานเพื่อมาเขียนโครงการแล้ว แต่เราจะมีกิจกรรมย่อยตั้งแต่เปิดเวทีสำรวจผลิตภัณฑ์เพราะเราต้อง Action ให้เด็ก 20 คน ที่เป็นผู้จ้างงานนี้ลงไปรู้จักในพื้นที่ รวมถึงช่วยงาน อบต. หรือหน่วยงานในพื้นที่..." (FC1-4)

"มันเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจ เรื่องศักยภาพทุนทางสังคม ทางวัฒนธรรม และที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน..." (FC1-1)

"เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพแล้วเรามี Connection เราสามารถเข้าถึงการดำเนินงานได้ แล้วผู้ประกอบการเขาให้ความร่วมมือแล้วยินยอม..." (FC1-1)

"เรื่องของความร่วมมือ ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย เอาหน่วยงานไหน ก็มหาวิทยาลัยแล้วก็หน่วยงานในพื้นที่ หรือเขาเรียกว่าชุมชน อันที่ 2 อาจจะเป็นในเรื่องของความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจของผู้ที่จะเป็นเหมือนพวกเรา พี่เลี้ยง..." (FC1-1)

"อย่างเครื่องปั่น อย่างอุปกรณ์ในการทำงาน อย่างอาจารย์จะขามาให้เราหมดเลย มาใช้ที่ห้องนี้..." (FC2-2)

"อาจารย์เขาดี เขาไม่ได้กดดันอะไรขนาดนั้น อาจารย์เขาเหมือนชีวิต เหมือนเพื่อน บางทีงานช้าก็มีการกดดันบ้าง แต่คือมันมีความสุขในการทำงาน ทั้งเพื่อนร่วมงาน ทั้งอาจารย์ที่เขาดูแลโครงการ..." (FC2-2)

"คุยกับอาจารย์แล้วแบบวันไหน งานเราช้าจริงๆ หรือเราไม่เข้าใจจริงๆ อาจารย์เขาก็จะส่งทีมงานมาช่วย มาให้เราปรึกษา..." (FC2-2)

"สำเร็จได้ เพราะว่าความร่วมมือของคณะอาจารย์ นักศึกษา แล้วก็ผู้ประกอบการ...มีการคุยกันอะไรแบบนี้ วางแผน หาปัญหา แล้วก็มาคุยแล้วก็หาบทสรุปว่าเราจะทำยังไง อย่างสมมติว่าผลิตภัณฑ์กล้วย หาทางว่าจะหา Package ตัวไหนที่เหมาะสมกับกล้วย..." (FC3-3)

"ทั้งอาจารย์ นักศึกษาด้วย มาช่วยกันต่อยอด แล้วก็มาดูในเรื่องผลิตภัณฑ์แปรรูป มาทำให้มันเข้ากัน มาดูที่แรกก็รสชาติยังไม่ได้ ทำอย่างงี้ มาช่วยกันทำเลย ต่อยอดเลย พอเสร็จแล้วก็โพสต์ ช่วยกันทอด ช่วยกันอบ ดูว่าอบ อบกี่ชั่วโมง ดูย่นเสร็จ 9 ชั่วโมง ก็อยู่ย่นครบ 9 ชั่วโมงเลย มาดูกันเสร็จแล้วก็มา Pack ใส่ถุง..." (FC3-2)

2.4 ปัญหาอุปสรรค

การดำเนินโครงการยังไม่มีกรอบเวลาการดำเนินโครงการที่ชัดเจน ทำให้ต้องทำงานซ้ำซ้อนหลายรอบ ในด้านงบประมาณ มีระบบการเบิกจ่ายงบประมาณที่มีความล่าช้าในการนำเงินมาดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งแต่ละมหาวิทยาลัยจะมีวิธีการเบิกจ่ายที่ไม่เหมือนกันเอกสารการเบิกจ่ายที่มีหลายรายการ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ต้องงดการประชุมทำให้การดำเนินโครงการล่าช้าและระยะเวลาในการดำเนินโครงการสั้นเกินไป ในส่วนของผู้ถูกจ้างงานมีอัตราการเข้าออกงานสูง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการ และยังพบว่าระบบของโปรแกรมการลงข้อมูลมีการทำงานที่ไม่เสถียรทำให้ต้องแก้ไขข้อมูลในระบบหลายรอบ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า

"เอาตั้งแต่แรกโครงการ สมมติว่าโครงการเราเขียนไปแบบฟอร์มนี้ มีการปรับเปลี่ยนแบบฟอร์มใหม่เป็นการทำงานซ้ำซ้อนอีก 3 รอบ เราทำไปปุ๊บมีปรับเปลี่ยน คนทำนี่ตายเลย คุณก็ต้องมีแผนของคุณด้วยมา ชัพพอร์ตเรา อยู่ดีๆ คุณจะปรับ คุณจะเปลี่ยน..." (FC1-1)

"มาแบบด่วนบ้าง เอววันนี้ พรุ่งนี้..." (FC1-2)

"คือจะเอววันนี้ ส่งพรุ่งนี้ คือ มันมีงานระหว่างทาง ในคู่มือเขาจะเขียนกว้างมาก..." (FC1-4)

"คือการวางแผนจากกระทรวงที่มา เขาไม่มีแผนงานที่ชัดเจนว่า เราต้องทำอะไรก่อน เพราะว่าอย่างมกรา กุมภาพันธ์ เราประมาณครึ่งเดือนกว่าจะรู้แผนงานชัดเจนว่า พอจะให้เราทำอะไรบ้าง..." (FC2-1)

"เอกสารเบิกจ่ายเยอะมาก สมมติว่าเด็กมี 20 คน 1 วันมันต้องมีอย่างน้อย 1 ชุด ก็ 20 ชุด ในหนึ่งเดือนแค่ชุดที่จะต้องเช็คการทำงาน ยังมีตัวแบบอื่นๆ อีกแล้วอาจารย์ที่เบิกต้องแสดมปีทุกอัน ต้องรับรอง..." (FC1-1)

"เงินมาเดือนต่อเดือนไม่ได้มาก่อน สมมติเดือนนี้ก็มาครั้งเดือนถัดไป..." (FC1-3)

"บางที่ที่หนูเบิกได้ ของเราเบิกไม่ได้..." (FC1-2)

"กฎของเขาห้ามซื้อครุภัณฑ์ แต่เขาไม่ได้ดูว่าอย่างงี้ซื้อไม่ได้ แต่ผลิตภัณฑ์ต้องใช้แบบนี้..." (FC3-1)

"เงินเดือน ก็คือ ซ้ำมาก เป็นอุปสรรคมาก เพราะว่าเราลงพื้นที่ทุกวัน อย่างสมมติเดือนแรกเราทำงานกุมภา กว่าเงินจะออกปลายมีนา..." (FC2-2)

"เรื่องเวลาที่มันได้ยาวกว่านี้ ผมว่ามันจะมีข้อมูลที่เข้มข้นมากกว่านี้..." (FC3-4)

"ใช้ ระยะเวลาหน่อย..." (FC3-2)

"ช่วงโควิดรอบแรกมันทำอะไรไม่ได้ เพราะว่าประกาศไม่ให้อบรม ไม่ให้เข้าพื้นที่ด้วย..." (FC1-4)

"โควิดมันทำให้โครงการมันล่าช้า เนื่องจากมันมีข้อห้าม ห้ามไปประชุม ห้ามชุมนุม..." (FC1-1)

"มีการเข้าออก เมื่อได้งานก็ออกกลางคัน กำลังทำอยู่ดีๆ ก็ออกแล้ว คือ มันมาชะลอ เกิดความไม่ต่อเนื่อง บางคนก็ออก เราต้องรับใหม่..." (FC1-1)

"ประชาชน บางที่เขาอายุ เขาต้องเลี้ยงลูก มาถึงมาเจองาน ต้องอบรมในระบบ e-learning เพื่อได้วุฒิบัตร ต้องอยู่กับ อบต. คนที่ไม่ได้เข้าใจบริบทพอมาเจองาน ก็ออกกลางคัน..." (FC1-2)

"อย่างนักเรียนมือออกไป ก็อย่างเช่น ออกไปฝึกงานด้วย แล้วก็ใช้เวลาเรียนที่อาจจะค้อมแล้วก็ไม่ตรง..." (FC1-5)

"ระบบการลงข้อมูลมันช้า มันไม่อัปเดตตามที่ เราต้องการ ต้องกลับมาแก้ข้อมูล โปรแกรมที่เราทำในระบบโทรศัพท์ของกระทรวง อว. ที่ให้ลงข้อมูลเกี่ยวกับพืช สัตว์ อย่างงี้ เพราะว่าบางที่ GPS ก็ไม่ตรงกับข้อมูลที่เราอัปไป เราก็ต้องกลับมา Reset แก้ไขข้อมูล..." (FC2-1)

2.5 ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

จัดให้มีการดำเนินแนวทางการทำงานที่ชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ด้านระยะเวลาในการดำเนินโครงการไม่ควรสั้นเกินไป ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานของโครงการให้ตรงกันและควรมีการบูรณาการศาสตร์แต่ละสาขาเข้าด้วยกัน

โดยการนำความรู้ ทักษะจากหลายๆ ศาสตร์มาช่วยในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ยังมีในด้านงบประมาณ ควรมีการสนับสนุนในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในการลงพื้นที่ เช่น ค่าน้ำมันรถ ในส่วนของภาคประชาชนนั้น ควรให้มีการเพิ่มของเงินเดือน เนื่องจากหน้าที่ความรับผิดชอบใกล้เคียงกับบัณฑิตจบใหม่ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า

"ความชัดเจนในขอบเขตการดำเนินงานในระดับของนโยบาย ในระดับของหน่วยงาน ก็คือ มหาวิทยาลัย กับ สป.ลว. ควรชัดเจนในเรื่องของข้อมูล ข้อมูลเชิงนโยบาย แล้วก็ด้านการปฏิบัติงาน..." (FC1-5)

"U2T ให้เล่มมาเล่มหนึ่ง แล้วก็ประชุมออนไลน์ Zoom แล้วก็คิดว่า เราจะเข้าใจพร้อมกันทั่วประเทศ คิดว่าทุกคนต้องเข้าใจกัน แล้วก็คิดว่าทุกมหาวิทยาลัย เบิกจ่ายเหมือนกัน ปฏิบัติงานได้เหมือนกัน แต่ความจริงมันมีบริบท ก็เลยบอกว่า เป็นความชัดเจนด้านระดับนโยบายของ สป.ลว. แล้วก็ของระดับมหาวิทยาลัย..." (FC1-5)

"ต้องมีช่วงเวลาก่อนดำเนินการ สร้างความรู้ ความเข้าใจ หรือมีระยะเวลาที่การปรับตัวเกี่ยวกับผู้ทำ เราจะได้รู้ว่าต้องทำอะไร มาฟอร์มทีม มาติดต่ออะไร เตรียมพร้อมไว้..." (FC1-1)

"ขอเขาชี้แจงรายละเอียดล่วงหน้าให้เสร็จ ก่อนที่เขาจะทำสักหน่อยหนึ่งอาทิตย์ก็เพียงพอ..." (FC1-3)

"แนะนำว่าถ้าอยากให้สำเร็จ ให้มันเป็นลักษณะของการบูรณาการศาสตร์ จะทำให้เห็นภาพชัดเจน ต้องลักษณะของการเชื่อมศาสตร์ แต่เราทำนะ ไม่งั้นเราก็ไม่รอด บางที่มันเป็นเรื่องหนอไม่ต้อง อย่างสมมติ เฟสใหม่ เราไม่รู้เรื่องหนอไม่ เราก็ต้องไปหา Food science (วิทยาศาสตร์การอาหาร) มาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำหนอไม่ต้อง ทำให้มันแปรรูป..." (FC1-1)

"พวกหนูลงพื้นที่ทุกวัน มันต้องมีค่าน้ำมัน ค่ากิน ค่าใช้จ่าย เพราะว่าอย่างบางที่ 11 หมู่บ้าน แล้วแบบ ทีมนี้ 5 คน ก็จะใช้รถยนต์ เราก็ต้องหารกัน..." (FC2-2)

"เหมือนเราทำงานกลุ่มเดียวกัน เสร็จแล้วลงมือด้วยกัน แต่คนนั้นได้ 9,000 คนนี้ได้ 15,000 รู้สึกว่า คนนี้ทำงานน้อย ทำไม่ได้มาก..." (FC1-1)

"บางที่ก็งานใกล้เคียงกัน มันไม่ได้ต่างกันเยอะ แต่เงินต่างกันตั้ง 6,000 บาท..." (FC2-4)

"อยากให้มีการต่อยอด อยากให้มีใบประกาศ เหมือน OTOP เหมือนต่อยอด มันกำลังจะไปถึงฝันแล้ว แล้วเขาเห็นว่าเป้าหมายเรา คือ ต้องได้ ออ. เพราะถ้ามี ออ. มีเลขที่จดทะเบียน เวลาเราขายอย่างนี้...สำคัญก็เราก็กิน ออ. กลุ่มพวกเรา ก็อยากมีกินมีใช้ แต่จะให้เราไปเป็นลูกจ้างในระบบอุตสาหกรรม เราคงไม่เอา เรามีชีวิตที่เป็นอิสระแบบบ้านนอกอย่างนี้ แต่เราจะทำอย่างไรให้บ้านนอกเรามั่งคั่ง มองในภาพรวมนะ..." (FC3-1)

2.6 ผลกระทบจากโครงการ

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ช่วยแก้ปัญหาการว่างงาน และสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ ผู้ว่างงานและชุมชนมีรายได้ได้รับความรู้จากการอบรม มีทักษะเพิ่มในการทำงาน ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า

"ได้ความรู้ในการอบรมพวก Marketing แบบเทคนิคการถ่ายรูป การตลาด การโปรโมทสินค้าแบบช่องทางออนไลน์ต่างๆ ที่ทางวิทยากรเขาได้มาให้ข้อมูลกับเรา ก่อนที่จะไปเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในชุมชน..." (FC2-2)

"อาจารย์เขาก็แบ่งอันที่เราอบรมที่สามารถรวมกันได้ ก็จะใช้บ้านในหมู่บ้าน อย่างเช่น เรื่องของเทคนิคการถ่ายรูป ทำอย่างไรให้เอากล่อง แคล่งโล่งใบเดียว แต่ถ่ายออกมาเหมือนอยู่ในสตูดิโออย่างนี้ แล้วก็เทคนิคการวางตารางกล้อง เอียงซ้าย เอียงขวา หาดร็อฟเข้ามาจัดมัน อันนั้นที่เราอบรม แล้วก็อบรมเรื่องของบรรจุภัณฑ์..." (FC3-1)

"ในเรื่องของประสบการณ์ชีวิตในการทำงาน ที่ทุกคนต้องเจอ ทั้งแรงกดดัน ทั้งเพื่อนร่วมงาน ทั้งลักษณะนิสัยของคนทั่วไปที่เรารับมือ แล้วต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับเขา..." (FC2-1)

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการถอดบทเรียนที่นำเสนอกระบวนการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ) โดยนำเสนอการอภิปรายผลตามประเด็น

ที่ค้นพบ 6 ข้อ คือ กระบวนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินโครงการและผลกระทบจากโครงการ

กระบวนการดำเนินงาน จากโครงการดังกล่าวพบว่า วิธีในการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดนั้นได้ใช้หลักการบริหาร ซึ่งคล้ายคลึงกับทฤษฎีการบริหารด้วยหลักการบริหาร 4M ซึ่งประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และวิธีการปฏิบัติงาน (Management and method) ที่มีความสำคัญในการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง (Leong et al., 2019) ประกอบไปด้วย คน (Man) มีการบริหารทรัพยากรคน หรือบุคลากรที่จำเป็นในการดำเนินโครงการที่มีคุณภาพเหมาะสมทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ โดยมีการจัดสรรให้บุคลากรใช้ทักษะการทำงานให้ได้มากที่สุด ดังตัวอย่าง เช่น การพัฒนาทักษะ 4 Modules (Digital literacy, English competency, Financial literacy, Social literacy) เงิน (Money) มีการได้รับจัดสรรงบประมาณสำหรับการบริหารโครงการ โดยได้รับเงินสนับสนุนโครงการซึ่งเป็นเงินอุดหนุนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล วัสดุอุปกรณ์ (Materials) จัดหาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดการให้มีอาคารและสถานที่ปฏิบัติงานที่เอื้อต่อการทำงาน ที่สอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมและการมีศักยภาพของพื้นที่ การได้รับความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงาน และชุมชน ให้มีการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและวิธีการปฏิบัติงาน (Management and method) มีวิธีการปฏิบัติงานที่ดี มีการวางแผน การติดตาม การตรวจสอบ เพื่อช่วยให้ประหยัดเวลาในการทำงาน (Sriyannalak, 2009)

ผลการดำเนินงาน จะเห็นได้ว่า จากการดำเนินโครงการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์พบว่า มีการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ดิน ผลิตภัณฑ์ปูน ไร่สวน (Homestay) และการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจ้างงาน

ประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่และนักศึกษาให้มีความรู้และฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน ช่วยยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับการถอดบทเรียนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ: มหาวิทยาลัยสู่ตำบล ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ความรับผิดชอบในเครือข่ายของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่ได้มีการต่อยอดผลิตภัณฑ์และการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า ได้แก่ ไข่เค็มฮอกไกโด ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดจากมูลแพะ (Rueangram, Piyasiripan, & Mangkornpradi, 2023)

ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ โดยมีการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งพื้นที่มีความพร้อมในด้านทุนทางสังคม ทางวัฒนธรรม และที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการวางแผนดำเนินโครงการ การได้รับการสนับสนุนของผู้รับผิดชอบโครงการ ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน มีการเตรียมความพร้อมโดยการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่ผู้ถูกจ้างงานเพื่อนำไปถ่ายทอดลงชุมชน คณะวิทยาการจัดการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งเสริมทักษะร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจในรูปแบบต่างๆ การลงมือปฏิบัติงาน เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้ถูกจ้างงานและชุมชน มีการติดตามการปฏิบัติงานเป็นระยะ เพื่อควบคุมมาตรฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารแบบ POSDC ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) โดยการรวมของปรัชญาเป้าหมาย จุดประสงค์ วิธีการและกฎระเบียบเพื่อนำมาวางแผนงานในการปฏิบัติงาน 2) การจัดการ (Organizing) การพัฒนาโครงสร้างเพื่อนำแผนไปดำเนินงาน เช่น การจัดระบบการทำงาน โดยการแบ่งงานตามกลุ่มงานหรือตามหน้าที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน 3) การจัดการบุคลากร (Staffing) โดยการสรรหา การสัมภาษณ์ การจ้างงาน การปฐมนิเทศบุคลากร การจัดตารางการทำงาน การพัฒนาบุคลากร 4) การสั่งการ (Directing) เป็นการบอกทิศทางงานซึ่งเน้นในการทำงานส่วนมากเป็นการพัฒนาบุคลากร เช่น การให้แรงจูงใจ

การนิเทศ การจัดการกับความขัดแย้ง การมอบอำนาจหน้าที่ การสื่อสาร การประสานงาน ความร่วมมือด้านความสะอาดต่างๆ 5) การควบคุม (Controlling) การประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินบัญชีการเงิน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การควบคุมคุณภาพ การควบคุมให้ถูกกฎหมายและจริยธรรม การปฏิบัติงานตามมาตรฐาน (Chaiphibalsarisdi, 2008)

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ เนื่องจากไม่มีกรอบการดำเนินโครงการที่ชัดเจน ทำให้ขาดการวางแผนการดำเนินโครงการ ทำให้ไม่ตรงกำหนดส่งงาน ซึ่งสอดคล้องกับการถอดบทเรียนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิด-19 ด้วยเศรษฐกิจ BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นการพัฒนา 3 เศรษฐกิจไปพร้อมกันได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) มุ่งสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรชีวภาพ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) ที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าหรือยาวนานที่สุด และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) ซึ่ง (U2T for BCG) พบการขาดระบบจัดการที่ดี เนื่องจากความใหม่ของโครงการทำให้คณะทำงานรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้าใจในการดำเนินงานน้อยมาก หรือไม่เข้าใจแนวทางและการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง (Tanterdtid & Yensumran, 2023) ระบบการเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้าสำหรับการนำเงินออกมาดำเนินกิจกรรมต่างๆ และข้อจำกัดในการเบิกจ่าย การงดการประชุม การอบรมจากสถานการณ์โควิด-19 ระยะเวลาในการดำเนินโครงการสั้นเกินไป อัตราการเข้าออกผู้ถูกจ้างงานสูง ทำให้ขาดความต่อเนื่องและระบบการลงข้อมูลที่ไม่เสถียร ซึ่งสอดคล้องกับการถอดบทเรียนโครงการ ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ: มหาวิทยาลัยสู่ตำบล ตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ความรับผิดชอบในเครือข่ายของมหาวิทยาลัยนเรศวร ในเรื่องข้อจำกัดของหลักเกณฑ์การใช้และเบิกจ่ายงบประมาณ ระยะเวลาการดำเนินโครงการระยะสั้นขาดความต่อเนื่อง (Rueangram, Piyasiripan, & Mangkornpradi, 2023)

ผลกระทบจากโครงการ ผู้ว่างงานมีรายได้จากโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการได้ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานและสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังได้รับความรู้จากการอบรมในโครงการนำไปต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มรายได้ และยังเพิ่มทักษะการทำงานในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับการถอดบทเรียนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG Model (U2T for BCG) ในด้านการนำศักยภาพของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มาพัฒนาศักยภาพของบัณฑิต และประชาชนในพื้นที่ครอบคลุมทุกตำบลในประเทศไทย (Tanterdtid & Yensumran, 2023)

ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ ควรมีการจัดทำขอบเขตดำเนินงานที่ชัดเจน ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ควรมีการเขียนรายละเอียดของหัวข้อสำคัญที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของโครงการ ซึ่งองค์ประกอบของโครงการ มีดังนี้ 1) ชื่อโครงการที่จะสื่อว่าเป็นโครงการประเภทใด ทำอะไร มีใครเกี่ยวข้องกับการทำงาน 2) ผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งเป็นการระบุผู้ที่เป็นเจ้าของโครงการ กรณีที่ผู้เสนอโครงการไม่ใช่บุคคลที่รับผิดชอบโครงการ ให้ระบุผู้เสนอโครงการไว้ด้วย 3) หลักการและเหตุผล หรือความเป็นมาความสำคัญของโครงการ 4) วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ จะต้องระบุแบบเฉพาะเจาะจง 5) วิธีการดำเนินโครงการ ที่บอกรายละเอียดขั้นตอน แนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ 6) ขอบเขตของโครงการ เป็นการระบุ 3 ส่วน ได้แก่ ขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ เป็นการกำหนดสถานที่ในการทำกิจกรรม ขอบเขตเนื้อหาซึ่งเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่โครงการต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ 7) ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ต้องระบุระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนสิ้นสุดโครงการ

8) สถานที่ดำเนินการ เช่น อาคารอเนกประสงค์ของหมู่บ้าน 9) งบประมาณและทรัพยากร ต้องแสดงรายละเอียดของงบประมาณที่ใช้ทั้งหมด การเขียนงบประมาณให้ประมาณการค่าใช้จ่ายให้ละเอียดชัดเจนใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด 10) การติดตามและประเมินโครงการ และ 11) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Danyuthasilpe, 2017) นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการศาสตร์แต่ละสาขาเข้าด้วยกัน และควรมีการต่อยอดผลิตภัณฑ์สินค้าจนสามารถได้รับ อย. เพื่อให้ผู้บริโภคได้มั่นใจในการซื้อสินค้าซึ่งสอดคล้องกับการถอดบทเรียนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ: มหาวิทยาลัยสู่ตำบล ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ความรับผิดชอบในเครือข่ายของมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ให้ข้อเสนอแนะ ด้านปรับกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนปรับกระบวนการคิด ลดการพึ่งพาบริการของรัฐ และให้โครงการจ้างงานต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมชุมชนจนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน (Rueangram, Piyasiripan, & Mangkompradi, 2023)

ผลกระทบจากโครงการ ผู้ว่างงานมีรายได้จากโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการได้ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานและสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังได้รับความรู้จากการอบรมในโครงการ นำไปต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มรายได้ และยังเพิ่มทักษะการทำงานในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับการถอดบทเรียนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิด-19 ด้วยเศรษฐกิจ BCG Model (U2T for BCG) ในด้านการนำศักยภาพของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มาพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตและประชาชนในพื้นที่ครอบคลุมทุกตำบลในประเทศไทย (Tanterdtid & Yensumran, 2023)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการศึกษารายละเอียดและติดตามประเมินความคงอยู่และการต่อยอดโครงการที่เป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ดิน ผลิตภัณฑ์ปุ๋ย แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเรือนแรม (Homestay) การท่องเที่ยว และใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินโครงการครั้งถัดไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

มีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดรูปแบบการดำเนินการที่ดี (Best practice) ในการดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันก่อนตัดสินใจพัฒนาผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ ควรจัดให้มีการดำเนินการอบรมเกี่ยวกับสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตรของผลิตภัณฑ์ต่างๆ แก่ผู้ประกอบการและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอด ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยในการดำเนินโครงการ ขอขอบพระคุณคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือจนงานถอดบทเรียนครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Chaiphibalsarisdi, P. (2008). *Quality of nursing administration*. Bangkok: V Print. (in Thai)
- Community Development Office Kao Liao District Nakhon Sawan Province. (2018) *Sub-district information model for quality of life development, Khao Din Subdistrict, Kao Liao District Nakhon Sawan Province*. Retrieved December 12, 2023, from <https://www.kaodin.go.th/condition.php> (in Thai)
- Danyuthasilpe, C. (2017). *Community health nursing process: Concept and nursing practice*. Phitsanulok: Trakoonthai printing house limited partnership. (in Thai)
- Elo, S. & Kyngas, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.
- Health System Information and Knowledge Archive, Health Systems Research Institute. (2022). *Social returns on investment from employment innovation initiatives to enhance community capacity to provide well-being support amidst emerging health-related incidences*. Retrieved August 12, 2023, from <https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/5776?locale-attribute=th> (in Thai)

- Kao Liao Agricultural Extension office. (2023). General information about Kao Liao District. Retrieved December 12, 2023, from <http://kaoliao.nakhonsawan.doe.go.th/kaoliao/> (in Thai)
- Leong, W., Teng, S., How, B., Ngan, S., Lam, H., Tan, C., (2019). Adaptive Analytical Adaptive analytical approach to learn and green operations. *Journal of Cleaner Production*. 235. (in Thai)
- Nantabut, K. (1999). *A framework for study and lessons learned from community practice*. Nonthaburi: TQP. (in Thai)
- Office of the National Higher Education, Science Research and Innovation Policy Council. (2022). *Get to know the U2T project, University to the sub-district, creating jobs and generating income for the community*. Retrieved August 12, 2023, from <https://www.nxpo.or.th/th/8089/> (in Thai)
- Porter, M. E., & Advantage, C. (1985). Creating and sustaining superior performance. *Competitive advantage*, 167, 167-206.
- Rueangram, S., Piyasiripan, N., & Mangkornpradi, K. (2023). Lessons learned of integrated Sub-district economic and social upgrading project: University to local area, Don Thong Sub-district, Muang District, Phitsanulok Province. *Journal of Nursing and Health Sciences*, 17(1), 1-17. (in Thai)
- Sriyannalak, N. (2009). *Nursing administration*. Bangkok: Thana Press. (in Thai)
- Tanterdtid, D. & Yensumran, S. (2023). Lesson learned on base economy and society driving project after the COVID-19 pandemic with BCG economy in Thailand (U2T FOR BCG). *NRRU Community Research Journal*, 17(1), 26-39. (in Thai)